

Nederlandse tekst (titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973)

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

A R R E S T

Nr. 191.378 van 12 maart 2009

A. 108.944/XIII-2332

In zake: 1. **SOMERHAUSEN** Marc,

2. **TAUBERT** Konstanze,

die beiden woonplaats hebben gekozen bij
Mr. Bernard FRANCIS, advocaat,
Dejonckerstraat 51/16
1060 Brussel,

tegen:

het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,
vertegenwoordigd door zijn regering,

dat woonplaats heeft gekozen bij
Mr. Monique KESTEMONT-SOUMERYN, advocaat,
Loksumstraat 25
1000 Brussel.

DE RAAD VAN STATE, XIIIe KAMER,

Gezien het op 13 augustus 2001 ingediende verzoekschrift, waarbij Marc SOMERHAUSEN en Konstanze TAUBERT de nietigverklaring vorderen van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering d.d. 3 mei 2001 tot goedkeuring van het gewestelijk bestemmingsplan (GBP), bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 14 juni 2001, voor zover daarbij percelen waarvan zij eigenaar zijn en die gelegen zijn aan de Sint-Jobsesteenweg 358 te Ukkel, kadastraal bekend sectie E, nr. 327e2 en nr. 327f2, daarin als groengebied opgenomen worden;

Gezien de regelmatig uitgewisselde memories van antwoord en van wederantwoord;

Gezien het verslag van de heer BOSQUET, auditeur bij de Raad van State, opgemaakt op grond van artikel 12 van de algemene procedureregeling;

Gelet op de beschikking van 13 juli 2005, waarbij de neerlegging van het dossier en het verslag ter griffie wordt gelast;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan de partijen en gezien de laatste memories;

Gelet op de beschikking van 15 februari 2006, waarvan aan de partijen kennis is gegeven en waarbij wordt bepaald dat de zaak voorkomt op de terechtzitting van 9 maart 2006 om 9.30 uur;

Gehoord het verslag van mevrouw GUFFENS, staatsraad;

Gehoord de opmerkingen van Mr. Fr.-D. CHABOT, loco Mr. B. FRANCIS, advocaat, die voor de verzoekers verschijnt, en van Mr. V. PAUWELS, loco Mr. M. KESTEMONT-SOUMERYN, advocaat, die voor de verwerende partij verschijnt;

Gehoord het eensluidend advies van de heer BOSQUET, auditeur;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de volgende feiten dienstig zijn voor het onderzoek van dit beroep:

1. De verzoekers zijn eigenaar van twee aan elkaar grenzende percelen die gelegen zijn tussen de Vissersstraat en de Sint-Jobsesteenweg, kadastraal bekend sectie E, nr. 327e2 en nr. 327f2.

Op het perceel nr. 327f2, met een oppervlakte van 10 a 55 ca, staat de woning van de verzoekers, die aan de Sint-Jobsesteenweg is gebouwd. Het tweede perceel, met een oppervlakte van 25 a 34 ca, ligt grotendeels in het verlengde van het eerste binnenin het huizenblok en reikt tot de Vissersstraat, uitgenomen een smalle strook die langs het eerste terrein ligt tot aan de Sint-Jobsesteenweg.

2. Volgens het gewestplan van de Brusselse Agglomeratie, vastgesteld op 28 november 1979, lagen die terreinen in een typisch woongebied.

3. Volgens het gewestelijk ontwikkelingsplan (GewOP), vastgesteld op 3 maart 1995, liggen de percelen in kwestie in een perimeter voor bescherming van de huisvesting. Op kaart nr. 4, met als opschrift "het erfgoed en de stadsverfraaiing", van hetzelfde GewOP, ligt het goed in een gebied ter bescherming van de groene stad van de tweede kroon.

4. Op kaart nr. 4, met als opschrift "het erfgoed en de stadsverfraaiing - groene en blauwe netwerken", die gevoegd is bij het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 9 juli 1998 tot vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ontwikkelingsplan tot wijziging van de richtinggevende bepalingen van het gewestelijk ontwikkelingsplan dat op 3 maart 1995 werd vastgesteld, wordt het volledige huizenblok opgenomen in een groene continuïteit en vormt het een pleisterplaats.

5. Op de kaart van de bodembestemming van het eerste ontwerp van GBP, vastgesteld op 16 juli 1998, wordt de omtrek van het huizenblok aan de straatzijde opgenomen in een woongebied met residentieel karakter, terwijl de binnenzijde van het huizenblok tot aan de Visserstraat als een groengebied vermeld wordt.

De terreinen van de verzoekers, met uitzondering van de delen aan de Sint-Jobsesteenweg, die in een woongebied met residentieel karakter gelegen zijn, worden opgenomen in het ontworpen groengebied. Een klein deel van de binnenzijde van het huizenblok, gelegen in de hoek gevormd door de Visserstraat en de Sint-Jobsesteenweg, wordt eveneens opgenomen in het woongebied met residentieel karakter.

6. Tijdens het openbaar onderzoek dat over dat eerste ontwerp van GBP gehouden is, heeft de eerste verzoeker op 30 oktober 1998 een bezwaarschrift ingediend. Dat bezwaarschrift luidt als volgt:

" Uit onderzoek van de stukken die in mijn gemeente beschikbaar zijn, blijkt dat mijn percelen (...) ten gevolge van het GBP in plaats van bebouwbare zone (onbebouwd terrein) als bestemming groengebied hebben gekregen.

Het perceel bekend onder nr. 327e2, dat vorig jaar is aangekocht, is een achterliggend terrein dat vanzelfsprekend voor huisvesting bestemd is. Het is mij als zodanig verkocht en dient dat ook te blijven. Anders zou het nadeel dat mijn echtgenote en ikzelf lijden onder voorbehoud geraamd kunnen worden op ongeveer vierduizend vijfhonderd (4.500) Belgische frank per vierkante meter, of in totaal op tien miljoen zeshonderd tweeënnegentig duizend (10.692.000) Belgische frank, te verhogen met de kosten die reeds gemaakt zijn en nog gemaakt kunnen worden. Het nadeel is trouwens groter dan dat, aangezien dat

terrein, dat paalt aan perceel 327f2 waarop mijn woning staat, bedoeld was voor mijn pensioen wanneer een van mijn kinderen de praktijk zou overnemen in de woning die wij thans bewonen (327f2) of daarvan zijn woning zou maken. Het spreekt vanzelf dat ik nooit nog zo een goede woongelegenheden zal kunnen vinden en dat wij voor die aankoop al onze middelen hebben moeten gebruiken.

Ik vestig er uw aandacht op dat niemand mij een verantwoording heeft gegeven voor die wijziging van bestemming en dat ik bijgevolg niet de mogelijkheid heb die te weerleggen. Ik merk evenwel op dat het feit dat dit huizenblok alleen staat, volkomen strijdig is met uw begrip van een ononderbroken netwerk. Ter wille van een goede ruimtelijke ordening zou dit terrein moeten blijven wat het was, dat wil zeggen bestemd voor huisvesting met residentieel karakter, en zou het daardoor gebruikt moeten kunnen worden volgens de normale stedenbouwkundige regels waardoor bebouwing toegestaan zou zijn. Dat zou het mogelijk maken die plek nog aangenamer en stedelijker te maken, terwijl de hoeveelheid groen nauwelijks zou afnemen en de kwaliteit ervan waarschijnlijk zou toenemen. Ik wens nog te stellen dat het nut van de bestemmingswijziging zoals die door het GBP in het vooruitzicht wordt gesteld, mij niet gerechtvaardigd lijkt, gelet op het correlatieve nadeel dat daarvan onvermijdelijk het gevolg zou zijn.

Het feit dat de Koning Boudewijnstichting enig krediet heeft gegeven aan een zekere mevrouw Speetjens voor een project dat zagezegd tot doel zou hebben de plaats weer in goede staat te brengen, lijkt me niet pertinent, temeer daar dat project de aanwonenden niet bevalt en die vrouw overigens niet tot de aanwonenden behoort. Zolang het erom te doen was het terrein te saneren (schoonmaak), heeft zij op veel steun kunnen rekenen. Nu zij als een uitzinnige lobbyt om privégronden te kunnen bezetten, heeft zij bijna al haar krediet verspeeld.

Voorts wil ik erop wijzen dat een uitgestrekt gebied op de Kauwberg, dat toebehoort aan mensen die reeds lang ijveren om hun erfgoed niet teloor te laten gaan, niet hetzelfde ongunstige lot ondergaat als wij!

Mijnheer de Minister, om deze redenen richt ik aan u het uitdrukkelijke verzoek het in het vooruitzicht gestelde plan te heroverwegen om te voorkomen dat een oude Brusselse familie geplunderd wordt. De geringe grootte van de percelen in kwestie en de ligging ervan brengen mee dat als daarvoor het statuut van voor het GBP behouden wordt, zulks geen ingrijpende wijziging zou opleveren voor de algemene economie van het gebied.

(...)"

7. Op de kaart met de bodembestemming van het tweede ontwerp van GBP, goedgekeurd op 30 augustus 1999, zijn de afmetingen van het ontworpen groengebied beperkt. De terreinen van de verzoekers krijgen voortaan in hun geheel de bestemming woongebied met residentieel karakter.

8. In de loop van het openbaar onderzoek dat over dat tweede ontwerp gehouden is, richt de eerste verzoeker op 20 december 1999 aan de Minister een brief waarin hij uiting geeft aan zijn voldoening over de voorgestelde nieuwe bestemming. Die brief luidt als volgt:

" Mijn familie en ikzelf hebben tot onze opluchting kennis genomen van het ontwerp van GBP waarover thans een openbaar onderzoek wordt gehouden. Het terrein dat wij nu twee jaar geleden als bouwgrond hebben aangekocht, behoudt zijn eerste bestemming, woongebied. De argumenten aangevoerd tegen het project om de bestemming te veranderen in groengebied in het kader van het eerste GBP hebben dus gehoor gevonden:

- Het grote nadeel, zowel financieel (toen onder voorbehoud geraamd op 10.692.000 Belgische frank, te verhogen met de kosten die reeds gemaakt zijn en nog gemaakt kunnen worden) als familiaal (wij hebben al onze middelen moeten aanwenden voor de aankoop van dat goed, dat mij in staat stelt te hopen op een pensioen naast werkzaamheden van de praktijk).
- In het licht van de geldende stedenbouwkundige regels lijkt het nut van een bestemmingswijziging niet gerechtvaardigd, gelet op het correlatieve nadeel dat daarvan onvermijdelijk het gevolg zou zijn. Krachtens de bestaande stedenbouwkundige regels zou immers ten hoogste een bescheiden gebouw kunnen worden toegestaan, wat niet als overdreven kan worden beschouwd op een perceel van 25 are. Zulks zou zeker geen schade berokkenen aan het milieu en zou veeleer bijdragen tot het voortbestaan van het groene netwerk. Bovendien is het bezwaar van sommigen dat het onontbeerlijk is op palen te bouwen ongegrond, aangezien onze huidige woning op dezelfde plaats gebouwd is op een funderingsplaat en algehele voldoening schenkt.
- Niemand heeft mij een verantwoording gegeven voor die wijziging van bestemming in het kader van het ontwerp van GBP 1 en ik heb die bijgevolg niet kunnen weerleggen.

Personen die zich van de toestand bewust zijn - en zo zijn er gelukkig veel! - hebben mij evenwel op de hoogte gebracht van de gevaren die onze eigendom nog bedreigen. Bepaalde lieden en lokale pressiegroepen, die echter geen aangelanden zijn, zien de omvorming van onze beide terreinen tot een groengebied als een doel op zich. Ik moet dan ook reageren tegen deze poging tot feitelijke onteigening:

- Wij zijn de derde eigenaars van deze percelen in zes jaar tijd. Vroeger wou niemand ze hebben maar wij hebben besloten dat wij er met een beetje moed een aangename plek van zouden maken voor onze vier kinderen en onszelf. Er is ons nooit naar onze toekomstplannen gevraagd.
- De Koning Boudewijnstichting heeft aan de basis gelegen van een project voor het in goede staat brengen van het vochtig gebied gelegen in het gedeelte van het Broek waar onze percelen liggen. Dat vochtig gebied vertegenwoordigt slechts een minieme fractie van het gebied (bij ons ongeveer 1,5 are). Dat initiatief, dat op zich lovenswaardig is, kan geen reden opleveren voor het ongebruikt laten van een uitgestrekt terrein dat ten volle bruikbaar is, ook al is het bezaaid met het afval van alle bouwterreinen uit de buurt.

De verwarring tussen de aandacht die dit vochtig gebied verdient en de omvorming tot groengebied van alle terreinen is volkomen onterecht. De heer Holvoet, van de voornoemde stichting, heeft in dit verband trouwens het volgende gezegd: "(...) komt over als het schieten met een kanon op een mug", waarop hij heeft laten volgen dat de omvorming tot groengebied in dit geval het bewijs was van een totaal gebrek aan verbeeldingskracht.

Aangezien ikzelf onderlegd ben in problemen qua ontwikkeling (door een specialisatie in het kweken en gezond houden van tropische diersoorten - ITG Prins Leopold Antwerpen), kan ik u bevestigen dat niemand nog ooit

zou trachten een beschermingsproject in te dienen als de lokale partners, bewoners en eigenaars er niet aan meewerken of er baat bij hebben. Overigens maakt zelfs de Koning Boudewijnstichting van partnerschap een van haar richtsnoeren (...)

- Het historische argument waarbij gewag wordt gemaakt van het feit dat hier vroeger een vijver lag, doet glimlachen. Het ging om een visvijver, die onderhouden werd en niet om een "natuurlijk" broek. Het ene door het andere willen vervangen is knoeierij.
- De *Association de Comités de Quartiers Ucclois*, die het verzoek om omvorming tot groengebied naar het schijnt steunt, matigt zich haar rol aan, aangezien er geen wijkcomité voor het Broek bestaat.
- De heren De Ronde en Tanghe, die voorstander zijn van de uitbreiding van het groengebied, zijn zo gebrand op het tot stand brengen van een "ecoproject" dat zij zich nu voornemen om bij mijn buur (op een onbebouwd terrein) een kunstmatige poel uit te graven. Die poel zou zich dan bevinden midden in het gebied voor tuinen van de woningen aan de Sint-Jobsesteenweg; dat betekent dat degenen die in de toekomst een perceel verwerven dat aan de steenweg ligt, als tuin genoeg zullen moeten nemen met een poel waaraan ze niet mogen raken. Dat lijkt me een heel vreemde opvatting van de goede ruimtelijke ordening, vooral nu men de woongelegenheid wil bevorderen.
- Een bestemmingswijziging zou ons terrein ongeschikt maken voor elk normaal gebruik. Wij zullen niet meer kunnen genieten van de ruimte aan tuin die wij nodig hebben. Waar zullen wij plaats vinden voor onze honden, die mijn vrouw (als liefhebberij) kweekt, en die in de hele wereld bijval beginnen te krijgen? Waar moeten wij heen met de gebrekkige wilde dieren die ons toevertrouwd zijn door het Centre agré de revalidation pour la faune sauvage van mevrouw Vandervelden en de Koninklijke Maatschappij "Het Blauwe Kruis van België"? Zo een wijziging zou dus niet alleen een wijziging van de bestaande rechtstoestand meebrengen, maar ook van een bestaande feitelijke toestand.

Mijnheer de Minister, om deze redenen richt ik aan u het uitdrukkelijke verzoek om u niet aan te sluiten bij de mening van degenen voor wie groengebied gelijkstaat met de natuur helpen. Dat is misschien waar voor zeer grote entiteiten, maar dat is helemaal niet het geval voor woongebieden. Het beste voorbeeld is het aanpalende terrein, dat in een groengebied is opgenomen, maar in feite dienst doet als hondenuitlaatstrook en als motorcrossterrein. Bovendien hebben de grotere toegankelijkheid, dat wil zeggen de toegang, de verbrede wegen en de schreeuwerige reclame van de "verdedigers van het Broek" er sommigen toe aangezet over onze omheining te klimmen en er lissen af te snijden en watersalamanders te stelen. Mijn conclusie is dat groengebieden aanleggen op papier niet de goede oplossing is om de kwaliteit van het leven in de stad te verbeteren."

9. Daarnaast zijn in de loop van hetzelfde openbaar onderzoek dat van 15 oktober tot 20 december 1999 over het tweede ontwerp van GBP gehouden is, verscheidene bezwaarschriften ingediend in verband met de bestemming die voor het gebied in kwestie in het vooruitzicht werd gesteld.

De vereniging zonder winstoogmerk Nationaal Verbond voor Natuurbescherming voert inzonderheid het volgende aan:

" Het "groengebied" van het Broek, gelegen tussen de Visserstraat en de Sint-Jobsesteenweg, is gehalveerd ten opzichte van het groengebied dat in het GBP 1 voorkwam. Dat gebied zou weer in zijn geheel opgenomen moeten worden, aangezien het gaat om een vochtig moerasgebied dat biologische waarde bezit en waarvoor een beheersovereenkomst als natuurreserveaat gesloten is tussen de Koning Boudewijnstichting en de natuurverenigingen."

De vereniging zonder winstoogmerk "Cercle d'histoire et d'archéologie et de folklore d'Uccle et environs" vraagt om het Broek op te nemen als een groengebied met hoge biologische waarde.

Verscheidene particulieren, onder andere aanwonenden, voeren aan dat de binnenzijde van het huizenblok moerassig is en niet geschikt voor bebouwing, dat ze dienst doet als bufferbekken voor de Broekvallei, dat ze een zeer rijke wilde fauna en flora heeft, dat ze het eindpunt van een wandeling is en een rol speelt in de groene en blauwe netwerken. Een van hen verzoekt om een bestemming als groengebied met hoge biologische waarde.

10. In zijn advies over het tweede ontwerp van GBP, uitgebracht op 17 december 1999, vraagt het Brussels Instituut voor Milieubeheer (BIM) dat de percelen die in het tweede ontwerp van GBP als bestemming woongebied hebben gekregen om de volgende redenen opnieuw als bestemming groengebied zouden krijgen: "vochtig gebied dat verdwijnt en pleisterplaats op een continuïteit van het groene netwerk".

11. In zijn gunstig advies van 27 januari 2000 stelt de gemeenteraad van Ukkel, met verwijzing naar een voorgaand advies van 25 november 1999, het volgende in verband met het huizenblok waarvan de omstreden percelen deel uitmaken:

" Overwegende dat voor het huizenblok nr. 235 de aanleg van een groene ruimte aan "het Broek" het karakter van die plaats kan bevestigen en kan leiden tot het behoud van de kenmerken ervan en van de rol die deze plaats speelt in het landschap en in het ecologische netwerk van de vallei van de Geleytsbeek;

Overwegende evenwel dat de wijziging ten opzichte van het Ontwerp van GBP 1 niet verantwoord is en het raadzaam is om de oppervlakte in haar geheel als groengebied te behouden, zoals oorspronkelijk gepland was, gelet op de situatie aan de binnenzijde van het huizenblok, het specifieke karakter van de Visserstraat in het netwerk van Ukkelse paden en het landschap van de vallei, de vochtige aard van de bodem op die plaats, die daaraan zijn uitzonderlijke karakter verleent op het gebied van de natuur (fauna en flora) en de rol die deze plaats speelt in de groene en blauwe netwerken."

12. In haar advies van 28 april 2000 betreffende het ontwerp van GBP heeft de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie (GOC) het volgende voorstel gedaan over de betrokken percelen en de ingediende bezwaarschriften:

- " Ukkel - Broek - tussen de Diepestraat en de Sint-Jobsesteenweg
Overwegende dat de reclamanten wensen
- dat de volledige site opnieuw bestemd wordt tot groengebied conform het eerste ontwerp van GBP ter bevestiging van het sociaal belang van deze site en zijn statuut als onderdeel van het groen netwerk;
 - dat de volledige site bestemd wordt tot groengebied met hoogbiologische waarde, in de geest van de overeenkomst voor beheer als natuurreservaat die werd gesloten tussen de Koning Boudewijnstichting en de verenigingen voor natuurbehoud;
- De Commissie stelt voor om het advies van de gemeente te volgen en de groene ruimte te hertekenen conform het eerste ontwerp van GBP. Zij stelt voor om evenwel geen gevolg te geven aan het advies van het IBM om dit groengebied te bestemmen als groengebied met hoogbiologische waarde." (bijlage bij het Belgisch Staatsblad van 14 juni 2001, blz. 257).

13. Op de verordenende kaart van de bodembestemming van de bestreden handeling krijgt het huizenblok opnieuw de bestemmingen die in het vooruitzicht gesteld waren in het eerste ontwerp van GBP: de omtrek van het huizenblok wordt opgenomen als een woongebied met residentieel karakter en de binnenzijde van het huizenblok tot aan de Vissersstraat als een groengebied. De percelen van de verzoekers worden opgenomen als deel van een woongebied met residentieel karakter voor zover ze aan de Sint-Jobsesteenweg gelegen zijn en als een groengebied tot aan de Vissersstraat. Het grootste deel van de percelen van de verzoekers krijgt de laatstgenoemde bestemming (groengebied).

Op de kaart met de bestaande feitelijke toestand die als bijlage bij de bestreden handeling gevoegd is, wordt het perceel kadastraal bekend nr. 327f2 in zijn geheel aangegeven als hebbende een zeer gering globaal gemengd karakter per huizenblok (dat is een bebouwd terrein), terwijl het andere perceel dat eigendom is van de verzoekers, aangegeven wordt als een onbebouwd terrein.

14. De aanhef van het besluit van 3 mei 2001, dat de handeling is waarvan de gedeeltelijke vernietiging gevorderd wordt, bevat de volgende motivering betreffende de omstreden percelen:

" Overwegende dat sommige indieners van bezwaren vragen om het hele gebied Broeck, gelegen tussen de Bassestraat en de Sint-Jobsesteenweg, te herbestemmen als groengebied om het sociaal belang ervan, evenals zijn schakelpositie binnen het kader van het groen netwerk te bevestigen;

Dat sommige indieners van bezwaren voorstellen om het geheel van het gebied te bestemmen als groengebied met hoogbiologische waarde, in de geest van de beheersconventie als natuurreservaat, tussen de Koning Boudewijnstichting en een aantal natuurbeschermingsorganisaties;

Dat het GG (lees: groengebied) dat dit gebied kwalificeert, het karakter van de plaats bevestigt en het behoud van zijn eigenschappen en de rol die het in het landschap en ecologisch netwerk van de vallei van de Geleysbeek speelt, aanmoedigt;

Dat de bestaande rechtstoestand dit gebied niet erkent als natuurreservaat;

Dat de bestaande feitelijke toestand het gebied Broeck inschrijft als onbebouwde terreinen en dat het aangewezen is om geen strikte bestemming vast te leggen die de inrichting van het gehele huizenblok zou belasten;

Dat het bijgevolg aangewezen lijkt om de grenzen van het GG naar de binnenzijde van het huizenblok uit te breiden, terwijl de WRK (lees: woongebied met residentieel karakter) langs de weg behouden blijft, (Belgisch Staatsblad van 14 juni 2001, blz. 20.100 - 20.101);

Overwegende dat de verzoekers een eerste middel ontlenen aan schending van artikel 28 van de ordonnantie van 29 augustus 1991 houdende

organisatie van de planning en de stedenbouw (organieke ordonnantie), schending van het principe van het nuttig gevolg van het openbaar onderzoek, schending van de uitdrukkelijke-motiveringsplicht, schending van het algemeen beginsel van behoorlijk bestuur en machtoverschrijding; dat zij erop wijzen dat de GOC rekening dient te houden met de bezwaren en opmerkingen die tijdens het openbaar onderzoek gemaakt worden en de regelmatigheid, de gegrondheid en de pertinentie ervan dient te beoordelen; dat zij in een eerste onderdeel aanvoeren dat niet blijkt dat de GOC in haar advies rekening zou hebben gehouden met of een oordeel zou hebben geveld over de gegrondheid en de pertinentie van de bezwaren van de reclamanten, die wensten dat hun percelen als bestemming groengebied zouden krijgen, terwijl ze volgens het tweede ontwerp van GBP als bestemming woongebied met residentieel karakter kregen; dat zij opmerken dat de GOC niet aangeeft in welk opzicht de bestemming van die terreinen als groengebied, zoals bepaalde reclamanten beweren, het sociale belang van het gebied en de schakelpositie ervan binnen het kader van het groene netwerk kan bevestigen; dat zij bovendien opmerken dat de GOC zich ermee vergenoegt het advies van de gemeente over te nemen en het groengebied "opnieuw af te bakenen" overeenkomstig het eerste ontwerp van GBP; dat zij in een tweede onderdeel tegen de GOC inbrengen dat ze geen acht heeft geslagen op de opmerkingen van de eerste verzoeker die ertoe strekten te rechtvaardigen waarom zijn percelen integraal als woongebied behouden dienden te worden overeenkomstig hetgeen bepaald was in het tweede ontwerp van GBP en in het gewestplan dat op 28 november 1979 is vastgesteld; dat zij benadrukken dat de GOC aan de eerste verzoeker weliswaar de hoedanigheid van reclamant heeft toegekend, zoals blijkt uit de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad van 14 juni 2001, doch ze in haar advies geenszins verwijst naar het verzoek van de reclamant, terwijl ze duidelijk verwijst naar andere reclamanten die vragen om aan hun terreinen weer de bestemming groengebied te geven; dat zij daaruit afleiden dat de GOC geenszins rekening heeft gehouden met de inhoud van de klachtenbrief van de eerste verzoeker; dat zij subsidiair betogen dat zelfs als de GOC erin zou slagen aan te tonen dat ze kennis heeft genomen van de brief van de eerste verzoeker, ze hoe dan ook op de klachten van technische aard geen enkel technisch antwoord heeft gegeven; dat zij in dit verband herinneren aan de inhoud van de klachtenbrief, die in het kader van het tweede openbaar onderzoek is verzonden;

Overwegende dat de verzoekers een derde middel ontleen aan schending van artikel 29 van de organieke ordonnantie, ontstentenis van materieel juiste, relevante en wettelijk aanvaardbare feitelijke motieven, schending van het beginsel van behoorlijk bestuur, kennelijke dwaling omtrent de beoordeling en

machtsoverschrijding; dat zij inzonderheid in een eerste onderdeel aanvoeren dat de bestreden handeling op geen enkel materieel juist, relevant en wettelijk aanvaardbaar feitelijk motief steunt; dat zij namelijk opmerken dat de verwerende partij weliswaar over een beoordelingsbevoegdheid beschikt voor het bepalen van de toekomstige bodembestemming, maar zulks niet wegneemt dat ze aandacht dient te hebben voor de feitelijke gegevens die kenmerkend zijn voor de plaatsen; dat zij van oordeel zijn dat zulks in casu niet het geval is, aangezien in de bestreden handeling overeenkomstig het advies van de GOC alleen wordt verwezen naar de reclamanten die wensten dat hun percelen als bestemming groengebied zouden krijgen en niet naar het bezwaarschrift dat de eerste verzoeker tijdens het openbaar onderzoek heeft ingediend; dat de verwerende partij volgens hen trouwens duidelijk op een onjuist motief steunt, aangezien die plaats in tegenstelling tot hetgeen ze beweert geenszins de bestemming groengebied bezit doordat de terreinen die eigendom zijn van de verzoekers als bestemming woongebied hebben volgens het gewestplan en die van woongebied met residentieel karakter volgens het tweede ontwerp van GBP; dat zij er bovendien op wijzen dat deze plaats volgens de bestaande rechtstoestand geen natuurreservaat was en de terreinen van de verzoekers evenmin als groengebied werden bestempeld maar wel als woongebied; dat zij daaruit dan ook afleiden dat, aangezien de verwerende partij het niet nodig geacht heeft de plaats als bestemming groengebied met hoge biologische waarde te geven omdat het terrein volgens de bestaande rechtstoestand niet als natuurreservaat vermeld was, de verwerende partij volgens dezelfde logica niet mocht besluiten om de terreinen van de verzoekers als bestemming groengebied te geven doordat ze volgens de bestaande rechtstoestand niet als groengebied werden vermeld; dat zij daaraan ten slotte toevoegen dat de verwerende partij weliswaar de wens uit geen strikte bestemming vast te leggen om de inrichting van het huizenblok niet te belemmeren, maar het feit dat de grenzen van het groengebied verplaatst worden naar de binnenzijde van het huizenblok, terwijl de strook aan de straatkant als woongebied met residentieel karakter wordt behouden, niettemin rechtstreeks tot gevolg heeft dat de inrichting van het huizenblok net wel wordt belemmerd, doordat het niet meer mogelijk is te bouwen aan de binnenzijde ervan op terreinen waarvan het normale doel erin bestaat bebouwd te kunnen worden;

Overwegende, wat het eerste onderdeel van het eerste middel betreft, dat de verwerende partij antwoordt dat de regering wanneer ze het gewestelijk bestemmingsplan aanneemt, het advies van de GOC mag aanvullen en zelfs de eventuele leemten of vergissingen ervan mag herstellen; dat ze er eveneens op wijst dat de bekritiseerde bestemmingswijziging zowel op de uitkomst van het openbaar onderzoek als op het advies van de gemeenteraad van Ukkel steunt; dat

volgens haar het bestreden besluit, waarbij het voorstel van de GOC gevolgd en aangevuld wordt, in zijn motivering vermeldt waarom de terreinen van de verzoekers in een groengebied zijn opgenomen doordat verwezen wordt naar het karakter van die plaats en de ligging ervan in het ecologische netwerk van de vallei van de Geleytsbeek, ook al wordt een opname als groengebied met hoge biologische waarde afgewezen en al worden de terreinen aan de Sint-Jobsesteenweg behouden als woongebied met residentieel karakter; dat ze van mening is dat de bestreden handeling geen nauwkeurige beschrijving behoeft te bevatten van de terreinen waarop de bestemmingswijziging betrekking heeft, maar dat daaruit alleen dient te blijken dat de overheid waarvan het plan uitgaat met kennis van zaken te werk gegaan is en rekening heeft gehouden met alle vereisten van de goede ordening; dat ze in dit verband constateert dat de overheid waarvan het plan uitgaat, verwezen heeft naar het groene netwerk van de vallei van de Geleytsbeek, en aldus de wens heeft geuit dat de percelen in het landschap een rol spelen; dat ze van mening is dat de stedenbouwkundige keuze daardoor duidelijk uiteengezet is in het bestreden besluit en niet onredelijk lijkt; dat ze er bovendien op wijst dat het groene netwerk bevestigd wordt door kaart nr. 4, die als bijlage gevoegd is bij het besluit van 9 juli 1998 tot vaststelling van het ontwerp van GewOP tot wijziging van de richtinggevende bepalingen van het GewOP dat op 3 maart 1995 werd vastgesteld, waarbij de omstreden percelen opgenomen worden in de groene continuïteiten van het plan; dat ze eraan herinnert dat zo een kaart weliswaar slechts een algemeen richtsnoer is dat tot doel heeft de administratieve overheid te leiden en te inspireren, maar bovendien een van de criteria kan zijn die de overheid waarvan het plan uitgaat in aanmerking neemt om een groengebied te vormen; dat ze daaraan eveneens toevoegt dat in de overwegingen betreffende de oriëntaties opgenomen in het GewOP van het bestreden besluit uitdrukkelijk bepaald wordt dat het GBP steunt op tien stadsprincipes, waarvan een bestaat in "de versterking van de stedelijke identiteit door de valorisatie van ruimtelijke structuurelementen die bijdragen tot de schoonheid van de stad (structurerende ruimten, groen netwerk, bescherming van het erfgoed)" (Belgisch Staatsblad van 14 juni 2001, blz. 19.787); dat ze aangeeft dat alhoewel in de overwegingen betreffende de algemene voorschriften van het plan van het bestreden besluit en meer in het bijzonder wat algemeen voorschrift 0.2. betreft, weliswaar gesteld wordt dat "het groene netwerk strikt gezien geen bodembestemmingsbegrip is, maar een ontwikkelingsbegrip dat de doelstellingen van een bestemmingsplan ruimschoots te buiten gaat" (Belgisch Staatsblad van 14 juni 2001, blz. 19.799), zulks de overheid waarvan het plan uitgaat evenwel niet belet te steunen op de rol die een terrein in het groene netwerk vervult, dat is in casu de omstandigheid dat het goed gelegen is in het landschap van de vallei van de Geleytsbeek, en op de aard van de plaats, om te besluiten een onbebouwd terrein in

een groengebied op te nemen; dat ze uit de definitie van het groene netwerk, zoals die voorkomt in de verklaring van de voornaamste in de stedenbouwkundige voorschriften gebruikte termen, afleidt dat het groene netwerk weliswaar niet noodzakelijkerwijze hoeft te leiden tot een bestemming als groengebied, maar dat niets de regering belet om, als ze van oordeel is dat de terreinen een belangrijke rol spelen in het landschap, dat karakter te bevestigen door een bestemming als groengebied; dat volgens haar de motieven van de bestreden handeling eveneens aantonen dat de overheid waarvan het plan uitgaat rekening heeft gehouden met de omstandigheid dat de terreinen in kwestie niet bebouwd zijn en er tegelijk voor gezorgd heeft de aanleg van het huizenblok niet te belemmeren door de strook aan de straatkant te behouden als een woongebied met residentieel karakter en door de te strikte bestemming als groengebied met hoge biologische waarde af te wijzen; dat ze daaruit afleidt dat de verzoekers niet aantonen dat die bestemming kennelijk onredelijk zou zijn; dat zij, wat het tweede onderdeel betreft, antwoordt dat particulieren ofwel in het advies van de GOC, ofwel in de aanhef van de bestreden handeling een antwoord kunnen vinden op hun opmerkingen en dat dit antwoord de vorm kan aannemen van een individuele stellingname of van een algemene richtlijn die duidelijk van toepassing is op een individueel bezwaarschrift; dat ze herinnert aan de motieven die ze reeds uiteengezet heeft in haar antwoord op het eerste onderdeel van het eerste middel en erop wijst dat die motieven een antwoord van technische aard vormen op de opmerkingen van de verzoekers die beweren dat "een bescheiden gebouw (...) zeker geen schade (zou) berokkenen aan het milieu en (...) veeleer zou bijdragen tot het voortbestaan van het groene netwerk", een mening die door de regering niet wordt gedeeld; dat ze er voorts op wijst dat de verzoekers van de overheid waarvan het plan uitgaat niet kunnen eisen dat ze de bestemmingen bepaalt in het licht van toekomstprojecten waarvan de uitvoering onzeker is en dat noch het vochtig gebied, noch het project om een kunstmatige poel aan te leggen, noch het feit dat daar vroeger een vijver lag criteria zijn geweest die de overheid waarvan het plan uitgaat in aanmerking heeft genomen om te besluiten tot de bestemming als groengebied;

Overwegende, wat het eerste onderdeel van het derde middel betreft, dat de verwerende partij in haar memorie van antwoord verwijst naar haar antwoord op het eerste middel en erop wijst dat het besluit, waarin aangegeven wordt dat "het groengebied dat dit gebied kwalificeert, het karakter van de plaats bevestigt en het behoud van zijn eigenschappen en de rol die het in het landschap en ecologisch netwerk van de vallei van de Geleytsbeek speelt, aanmoedigt", aldus genoegzaam uiteenzet waarom besloten is om aan het terrein een bestemming als groengebied te geven;

Overwegende dat de verwerende partij in haar laatste memorie enerzijds stelt dat ze in de bestreden handeling gemotiveerd heeft waarom het gebied van het Broek, waarvan de omstreden percelen deel uitmaken, als bestemming groengebied heeft gekregen; dat ze dan ook van mening is dat in de bestreden handeling geantwoord is op de bezwaren van de eerste verzoeker en inzonderheid op dat betreffende de bestemming van de tuin van de verzoekers tot groengebied; dat ze anderzijds betwist dat de verzoekers belang hebben bij het bekritisieren van die bestemmingswijziging; dat ze immers opmerkt dat, ook al heeft het als bestemming groengebied gekregen, de verzoekers van hun perceel kunnen blijven genieten als van een tuin, aangezien een groengebied bestemd is voor vegetatie en wateroppervlakken volgens bijzonder voorschrift F.10. betreffende de groengebieden; dat ze afgezien daarvan benadrukt dat de verzoekers veeleer de onverenigbaarheid aanvoerden tussen deze bestemming en de uitoefening van hun activiteit van het kweken van dieren en opvangen van wilde dieren, dan het verlies van het normale gebruik van hun tuin;

Overwegende, over beide middelen samen, dat artikel 28 van de organieke ordonnantie de regering verplicht om het ontwerp van gewestelijk bestemmingsplan aan een openbaar onderzoek te onderwerpen en inzonderheid bepaalt dat bezwaren en opmerkingen aan de regering kunnen worden toegezonden binnen de termijn van het onderzoek bij een ter post aangetekende brief of tegen ontvangstbewijs; dat krachtens diezelfde bepaling het ontwerpplan samen met de bezwaren aan de GOC moet worden voorgelegd en dat een kopie van de "bezwaren en opmerkingen" die tijdens het openbaar onderzoek zijn binnengekomen door de regering aan de Brusselse Hoofdstedelijke Raad moet worden bezorgd binnen dertig dagen na de sluiting van het openbaar onderzoek;

Overwegende dat als een individueel bezwaar dat tijdens het openbaar onderzoek geopperd is, niet onderzocht is door de GOC, de regering, als enige overheid die over beslissingsbevoegdheid beschikt, die tekortkoming dient weg te werken door zelf dat onderzoek uit te voeren en in het besluit tot goedkeuring van het GBP uiteen dient te zetten waarom ze het bezwaar afwijst of net aanvaardt; dat deze interpretatie, bij ontstentenis van enige andersluidende bepaling in de organieke ordonnantie, overeenkomt met de bedoeling van de gewestwetgever zoals die blijkt uit het verslag uitgebracht namens de Commissie voor de Ruimtelijke Ordening, het Grondbeleid en de Huisvesting; dat daarin immers in verband met het ontworpen artikel 29 de volgende passage voorkomt:

" Een van de rapporteurs en de Staatssecretaris zeggen dat de Gewestelijke Commissie in haar advies op een met redenen omklede manier moet

tegemoetkomen aan de klachten en adviezen. De Executieve moet dus enkel een standpunt innemen tegenover het advies van de Gewestelijke Commissie. In geval de Commissie niet aan alle of een gedeelte van de klachten en adviezen zou tegemoet komen, zou het de taak van de Executieve zijn eraan tegemoet te komen en de gevallen die zij niet volgt met redenen te omkleden. Dit staat op een lijn met de rechtspraak van de administratieve rechtbanken" (*Parl.St.* BHR 1990-91, nr. A-108/2, 158);

Overwegende, overigens, dat uit de aanhef van het besluit van de regering van 30 augustus 1999 blijkt dat het tweede ontwerp van GBP "werd vastgesteld op basis van de bezwaarschriften en de opmerkingen die zijn geformuleerd tijdens het openbaar onderzoek nopens het ontwerp van gewestelijk bestemmingsplan van 16 juli 1998, alsmede op grond van de adviezen welke door de gemeenten en de adviesorganen wettelijk uitgebracht en toegezonden zijn" (Belgisch Staatsblad van 2 september 1999, blz. 32.536); dat bijgevolg behoort te worden aangenomen dat de verzoekers, wier terreinen in het tweede ontwerp van GBP de bestemming hadden gekregen waarom zij verzocht hadden, maar waaraan in het definitieve GBP een andere bestemming gegeven is, het recht hadden om in de motieven van het besluit van de regering of in het advies van de GOC een antwoord te vinden op de argumenten die zij aangevoerd hadden in een klachtenbrief waarin alleen gewag werd gemaakt van hun "opluchting" met betrekking tot de bestemming die voor hun percelen overwogen werd in het tweede ontwerp van GBP en waarin de inhoud van hun vorig bezwaarschrift omstandig in herinnering werd gebracht; dat in die brief in het bijzonder vastgesteld werd dat "het terrein dat (zij) nu twee jaar geleden als bouwgrond hebben aangekocht, ... zijn eerste bestemming, woongebied, (behoudt)" en dat "de argumenten aangevoerd tegen het project om de bestemming te veranderen in groengebied in het kader van het eerste ontwerp van GBP ... dus gehoor (hebben) gevonden";

Overwegende dat de overheid, eventueel in de vorm van een nota met opmerkingen, de pertinentie dient na te gaan van de bezwaren die geformuleerd zijn tijdens het openbaar onderzoek betreffende het ontwerp dat tot de bestreden handeling heeft geleid, en voor zover die opmerkingen en bezwaren verband houden met het nastreven van doelstellingen aangaande de ruimtelijke ordening, dat wil zeggen dat het moet gaan om overwegingen van planologische aard met uitzondering van overwegingen met betrekking tot het eigen belang of speculatieve belangen; dat reclamanten in het advies van de GOC of in de motivering van het bestreden besluit een afdoend antwoord moeten kunnen vinden op hun bezwaren en opmerkingen, dat wil zeggen een technisch onderbouwd antwoord als de bezwaren of opmerkingen zelf technisch onderbouwd waren; dat dit antwoord niet noodzakelijk op hun zaak alleen betrekking hoeft te hebben, maar bijvoorbeeld kan voortvloeien uit een algemene richtlijn waarvan aangenomen kan worden dat ze van

toepassing is op individuele bezwaren of opmerkingen of uit een antwoord dat gegeven is op een ander bezwaar of een opmerking van een andere particulier;

Overwegende dat daaruit in casu volgt dat het gedeelte van de opmerkingen die de eerste verzoeker op 20 december 1999 gemaakt heeft dat steunt op overwegingen van strikt persoonlijke aard, zoals inzonderheid het toekomstproject van de eerste verzoeker van "een pensioen naast de werkzaamheden van praktijk" op de omstreden terreinen of nog de raadzaamheid op palen te bouwen, niet in aanmerking behoefde te worden genomen, noch door de GOC, noch door de regering; dat hetzelfde geldt voor het argument dat "niemand (de verzoekers) een verantwoording heeft gegeven voor de wijziging van bestemming in het kader van het ontwerp van GBP"; dat elk ontwerp van GBP dat aan een openbaar onderzoek onderworpen wordt immers deel uitmaakt van een procedure die er net op gericht is rekening te houden met de nieuwe vereisten van de goede ruimtelijke ordening door zich te houden aan de georganiseerde consultatieprocedure, zodat de regering niet gebonden is door de vorige plannen van aanleg en er niet toe gebracht kan worden haar loutere wil tot verandering te rechtvaardigen; dat in verband met de beperkte aanwezigheid van een vochtig gebied op de percelen van de verzoekers en de aanwezigheid van afval op het Broek, alleen hoeft te worden vastgesteld dat de aanwezigheid van een vochtig gebied niet aangevoerd wordt in de motivering en dat groengebieden eveneens gericht zijn op het herstel van het natuurlijk milieu; dat, in verband met de kunstmatige aard van de vijver of het plan om een kunstmatige poel aan te leggen teneinde het omstreden eco-project tot stand te brengen, eveneens alleen hoeft te worden vastgesteld dat de regering niet op die gegevens gesteund heeft ter verantwoording van de bestemming in kwestie, maar wel op de rol van ecologische schakel die het Broek speelt in de vallei van de Geleytsbeek;

Overwegende evenwel dat de eerste verzoeker in dat bezwaarschrift opgemerkt had dat de voorgenomen bestemmingswijziging het terrein ongeschikt zou maken voor het normale gebruik ervan als tuin; dat zo een wijziging volgens hem "dus niet alleen een wijziging van de bestaande rechtstoestand (zou) meebrengen, maar ook van een bestaande feitelijke toestand"; dat de GOC en de regering weliswaar geen rekening hoefden te houden met de overige argumenten, namelijk activiteiten in verband met het fokken van honden en de opvang van wilde dieren, waarvan niet blijkt dat ze bestempeld kunnen worden als gebruikelijk in een stadstuin, maar zij zich, gelet op de kenmerken van de plaats en inzonderheid gelet op de omvang van de huizen en de diepte van de omliggende tuinen, ervan dienden te vergewissen dat de afbakening van het toekomstige

groengebied geen aantasting meebracht van het normale gebruik van een tuin aan de binnenzijde van een huizenblok dat iedere eigenaar van een woning in het omstreden huizenblok met recht mag verwachten, of dienden te verantwoorden waarom dat mocht worden aangetast; dat in casu het merendeel van de tuin achter de woning van de verzoekers zijn gewone gebruik verliest; dat de eerste verzoeker in het advies van de GOC of in de motivering van het bestreden besluit een afdoend antwoord moest kunnen vinden waarvan aangenomen kan worden dat ze van toepassing is op zijn bezwaar; dat noch uit het advies van de GOC, noch uit het bestreden besluit kan worden opgemaakt of zulk een onderzoek van zijn bezwaarschrift wel plaatsgevonden heeft;

Overwegende, overigens, dat vanwege volkomen uiteenlopende overwegingen van planologische aard betreffende de opportuniteit van een toekomstige bestemming van de omstreden percelen als groengebied, als groengebied met hoge biologische waarde of als woongebied met residentieel karakter, waarvan deze uitgingen van milieuverenigingen, particulieren en het BIM, en gene inzonderheid van de eerste verzoeker, de GOC of, zo niet, de regering, in het licht van de goede ruimtelijke ordening de waarde diende te beoordelen van elk van de gewenste bestemmingen en in voorkomend geval tegengestelde belangen tegen elkaar diende af te wegen, temeer daar het groengebied na het eerste bezwaar van de eerste verzoeker, in het tweede ontwerp van GBP beperkt was ten opzichte van het eerste ontwerp; dat in casu in het advies van de GOC en in de aanhef van de bestreden handeling geenszins melding wordt gemaakt van het bezwaar dat de eerste verzoeker had ingediend in de loop van het openbaar onderzoek dat over het tweede ontwerp van GBP gehouden is; dat daarin evenmin melding wordt gemaakt van de wijziging van de bestemming van de percelen van de verzoekers die zich voorgedaan heeft tussen het tweede ontwerp van GBP en het definitieve GBP; dat in de bestreden handeling weliswaar uitgelegd wordt waarom voor het Broek de bestemming groengebied wordt behouden en niet voor een bestemming als groengebied met hoge biologische waarde wordt geopteerd, waardoor geantwoord wordt op bezwaren die overigens wel uitdrukkelijk vermeld worden, maar daarin niet uitgelegd wordt waarom voor diezelfde plaats voor de bestemming als groengebied gekozen wordt en niet voor een bestemming als woongebied met residentieel karakter; dat zo een motivering des te noodzakelijker was daar de percelen van de verzoekers volgens het tweede ontwerp van GBP integraal als bestemming woongebied hadden gekregen, waardoor een vorige bestemming van de omstreden percelen als woongebied op het gewestplan bevestigd werd en het bezwaar dat de eerste verzoeker tijdens het openbaar onderzoek over het eerste ontwerp van GBP had ingediend, gegrond werd verklaard; dat de verzoekers bij het

lezen van de bestreden handeling hadden moeten kunnen begrijpen om welke redenen de verwerende partij precies van mening veranderd was en waarom hun goed voor het merendeel als bestemming groengebied had gekregen, terwijl het volgens het tweede ontwerp van GBP in een woongebied met residentieel karakter lag;

Overwegende dat het eerste middel en het eerste onderdeel van het derde middel in die mate gegrond zijn,

B E S L U I T :

Artikel 1.

Vernietigd wordt het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering d.d. 3 mei 2001 tot goedkeuring van het gewestelijk bestemmingsplan, voor zover daarbij de percelen gelegen aan de Sint-Jobsesteenweg 358 te Ukkel, kadastraal bekend sectie E, nr. 327e2 en nr. 327f2, daarin als groengebied opgenomen worden.

Artikel 2.

Dit arrest zal bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het gedeeltelijk vernietigde besluit.

Artikel 3.

De kosten, bepaald op 347,06 euro, komen ten laste van de verwerende partij.

Aldus uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van de XIIIe kamer, op twaalf maart tweeduizend negen, door:

de Hr.	HANOTIAU,	kamervoorzitter,
Mevr.	GUFFENS,	staatsraad,
de Hr.	DAOUT,	staatsraad,
Mevr.	MALCORPS,	griffier.

De Griffier

De Voorzitter

M.-Chr. MALCORPS

M. HANOTIAU

**VERTALING OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 63,
EERSTE LID, VAN DE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE,
GECOÖRDINEERD OP 12 JANUARI 1973.**